

ΣΤ'Ν ΘΕΩ ΚΑΙ ΝΩ.

DISCURSUS PHILOSOPHICVS.

DE

DEFINITIONE PHILOSOPHIÆ:

PHILOSOPHIA EST ARTIUM LIBERALIUM
COMPREHENSIO:

IN GYMNASIO MULHUSINO,
AMPLISSIMI SENATUS CONSENSU,

AD DISPUTANDUM PUBLICÈ
PROPOSITUS:

PRESIDE

M. GEORGIO-ANDREA FABRICIO,
POET. L. CÆSAR. GYMNASIARCHA.

RESPONDENTE

JOACHIMO BLÆSINGIO WEHNDENSI.

Habebitur disputatio ad
VII. Kal. Februar. 1627.

Horis à Sextâ matutinis, in Auditorio novo.

MULHUSII,

Typis excusum per JOANNEM PERTICARIUM.

DISCURSUS PHILOSOPHICUS,

AD

IMPERIALIS REIPUBL. MULHUSINÆ,
PATRES AMPLISSIMOS.

OΥΡΩ Κ' ΕΙΡΕΣΙΗ nuper me subdidit Auctor,
ferrent, quâ vellent liberiore viâ.
Abripior. Sed enim retrahunt me jura SENATUS:
cujus Ego, cuius debitor Auctor erat.
Vectores fecere ratum. devolvor in ulnas,
in vestrum, PATRES, vento agitante, sinum.
Auctor conspirat. Vos immò ipse advocat unâ
præsidio, auxilio, subsidioq; mihi.
Hoc vestrum est agere, & magnis conatibus omne,
quod SOPHIÆ est, studium dirigere & stadium.

Σὺν Θεῷ καὶ νῦν.

DISCURSUS PHILOSOPHICI.

THESIS I.

PLacet definitio Philosophia: Philosophia est artium liberalium comprehensio.

II.

Definitur PHILOSOPHIA, quae Latinis sapientia amor & studium; Graecis olim σοφία, Latinis sapientia dicta fuit.

III.

Sapientia hoc nomen nimis arrogans iudicavit Pythagoras. Itaque alterum illud Philosophia substituit.

IV.

Merito & rectissime. Quis enim se σοφόν, h. e. sapientem profiteatur, licet in Philosophia maxime excellat?

V.

Non admittit imbecillitas nostra, quae infima & minima quaeque vix assequitur: quomodo ergo de summo sapientiae fastigio gloriatur?

VI.

Comprehensio itaque Philosophia est, quae Graeco nomine σοφία; sed & Latinis systema eleganter & ex usu probato dicitur.

VII.

Ergo systematicè Philosophia consideranda est.

VIII.

Itaque & praecepta artium systematicè considerata Philosophia ipsa; non autem nuda eius imago sunt.

IX.

Doctrina enim in systemate spectata, tam docentis, quam discipulis objectum est. Quidni ergo Philosophia ipsa sit?

X.

Fit secundum eandem analysis & genesis, & ratio ex ea red-

A. 2

ditur

ditur de re quavis Philosophicâ. Evincitur ergò quod Philo-
sophia ipsa sit.

XI.

Quæ si non est, quomodo verbum Dei in sacro codice com-
prehensum, verbum Dei dicetur? Et non potius imago Et signû
verbi Dei? quod Adversarij nostri velle videntur, quando
Theologiam in sacro codice comprehensam litteram mortuam,
atramento scriptam dictitant.

XII.

Sed absit ut hoc statuamus. Libenter enim profitemur, quò
Christiani sumus, sacrâ scripturâ verbum Dei ipsum contineri;
non tantum ejus imaginem Et nudum quoddam signum sive ve-
stigium.

XIII.

Itaq; Et de Philosophiâ, saltem per comparisonem hanc dice-
re licebit, quod legitimo Systemate comprehensa Philosophia ipsa
sit.

XIV.

Est autem Philosophia comprehensio ARTIUM. Artes er-
gò materia sunt, ex qua Philosophia constat.

XV.

Si quis ordinatam artium comprehensionem dicat, non id
difficere poterit.

XVI.

Nam Et Artium inter se ordo verus Et legitimus Philoso-
phiam tantò magis commendat.

XVII.

Ars verò est comprehensio preceptorum verorum, homoge-
neorum, catholicorum, ordine dispositorum, ad utilem in vitâ fi-
nem.

XVIII.

Qualibet igitur pars Philosophia ars est, usitatè, verè, pro-
priè; eodem planè sensu, quo doctrina Et disciplina dicitur.

XIX.

Qualibet enim ars comprehensio Et Systematica doctrina est.

Ergò

XX.

Ergò etiam qualibet primò & per se in systemate consideranda.

XXI.

Ut autem Philosophia tota artium: ita qualibet ars preceptorum est comprehensio.

XXII.

Præcepta igitur materia sunt artium.

XXIII.

Ergò ars, & per consequens Philosophia materiâ non destituitur.

XXIV.

Non enim ex nihilo est. Ex aliquo igitur.

XXV.

Quod autem ex aliquo est, id materiam habet. Materia enim est causa, ex qua res est.

XXVI.

Præcepta illa vera sint necesse est. Præcepta, inquit Zabarella l. i. de medio demonstrat. tradenda sunt, quæ perpetuam habeant veritatem.

XXVII.

Sanè nemo opifex discipulum docet id, cuius cras alia futura sit ratio. Ergò multò minus Philosophus.

XXVIII.

Philosophus enim veritatis studiosus maxime esse debet.

XXIX.

Et si eadem perpetuò est honestè vivendi regula, philosophandi etiam modus necesse est ut sit immutabilis.

XXX.

Docet enim Philosophia non modò rectè sentire; sed etiam benè vivere.

XXXI.

Imò omnia, quæ Philosophia tradit, in genere ad vitam bene feliciter agendam quodammodo pertinent.

XXXII.

Adde, quod artium præcepta hominem in humanis rebus cer-

A 3

3177

eum reddere debeant. Scientifica igitur sint. Et per consequens
vera.

XXXIII.

Vera sint; sed & homogenea seu essentialia, ut unum ex alio
fluat: ut quodlibet arti sua sit consentaneum & proprium.

XXXIV.

Secus si sit, committetur $\mu\epsilon\lambda\alpha\beta\alpha\tau\omicron\varsigma$ eis $\alpha\iota\lambda\lambda\omicron$ $\gamma\acute{\epsilon}\nu\theta\epsilon\iota$, Aristo-
teli, magno Philosopho, inimica.

XXXV.

Sint eadem & catholica seu reciproca.

XXXVI.

Nisi enim praeceptum sit convertibile seu reciprocum, vera ex-
empli ad regulam applicatio fieri non potest.

XXXVII.

Si enim per Syllogismum prima figura, exemplum subsumen-
dum sit affirmatè, jam praeceptum converti oportuit. v. g. Cupio
demonstrare: Unitatem esse numerum; non possum salvà lege
Syllogisticà, ex definitione numeri: (Numerus est quantitas, se-
cundum quam unumquodq; numeratur) nisi ea convertatur:

Quantitas secundum quam unumquodq; numeratur, est
numerus.

Hinc enim rectè subsumo, & concludo hoc modo:

Atqui unitas est quantitas, secundum quam unumquodq;
numeratur.

E unitas est numerus.

XXXVIII.

Inquis: Ergone definitiones praecepta sunt tibi? Omnino sunt.

XXXIX.

Imò sunt definitiones, sed & divisiones certissima ac verissima
praecepta, ex quibus reliqua omnia, si qua sunt, unice fluunt.

XL.

Deniq; praecepta in arte conjuncta vero & legitimo ordine
sint disposita.

Hoc

XLI.

Hoc enim methodus requirit: & fructum hunc spondet duplicem: quod sic convenientia rerum melius judicetur, memoriaq; ipsa res melius comprehendantur.

XLII.

Magnum est in arte lumen methodus: imò forma artis, sine qua cadaveris speciem praecepta referunt.

XLIII.

Atq; hujusmodi praeceptorum comprehensio, ad utilem in vitâ finem spectare necesse est: id quod definitio artis ultimo loco praecipit.

XLIV.

Itaq; artis nomen non meretur, quicquid ad finem in vitâ utilem non dirigitur.

XLV.

Ex hoc ergò sine omnes artes quodammodò dicuntur practicae.

XLVI.

Nempe & Metaphysica, & Physica & Matheſis practica sunt, quatenus huc diriguntur, ut in vitâ usum aliquem praestent, prout cujusq; finis & scopus postulat.

XLVII.

Qualibet igitur ars, & per consequens tota Philosophia cuilibet vitæ ac professioni utilis est.

XLVIII.

Idq; vel magisterialiter vel ministerialiter.

LXIX.

Magisterialiter utilis est illi, cujus principia ex ipsâ Philosophiâ deducta sunt.

L.

Huic non modò res quodammodò suppeditat, sed etiam modum & rationem praescribit, hæc vel illa cognoscendi vel administrandi.

LI.

Sic in vitâ œconomicâ patrifamilias Physica ostendit naturam corporum eorumq; usum; Œconomica verò doctrina applicationem & ordinem utendi-fruendi exhibet. Sie

LII.

Sic Architecto Matheſis præſcribit rationem magnitudinũ, menſurarum, menſurationum, & quæ huic pertinent.

LIII.

Sic Duci aut militiæ præfecto eadem Matheſis rationem caſtra-metandi; foſſarum latitudinem, murorum & turrium altitudinem menſurandi: ipſum verò bellandi modum & normam Politicam demonſtrat.

LIV.

Sic magiſterialiter Facultatibus ſuperioribus Juridicæ & Medicæ utilis eſt philoſophia, tanquam mater & nutrix earundem, ſuppeditando res varias, iſdemq; boni & mali, turpis & honeſti diſcrimen oſtendendo.

LV.

Utraq; enim ex principijs rectæ rationis, adeoq; ex philoſophiâ ipſâ deducta eſt.

LVI.

Hinc dici ſolet: Ubi deſinit Ethicus, ibi incipit Jureconſultus.

LVII.

Atq; iterum: Ubi deſinit phyſicus, ibi incipit Medicus.

LVIII.

Quia tamen nemo bonus eſt Ethicus, niſi & ipſe bonus ſit Phyſicus; & nemo Phyſicus bonus, niſi & ipſe bonus ſit Ethicus; propterea quòd iſta & omnes artes inter ſe communi vinculo contineantur: Ideoq; & Jureconſulto & Medico, totius Philoſophiæ cognitionem neceſſariam & utilem eſſe arbitramur.

LIX.

Minifterialiter verò utilis & neceſſaria eſt etiam Theologo.

LX.

Dico miniſterialiter. Non enim res Theologicæ, quæ quidem purè & merè Theologicæ ſunt, ex philoſophicis principijs deducuntur.

Itaq;

LXI.

Itaq; nec Philosophia in Sacrosanctam Theologiam imperium
aut dominium ullum permittitur. Ministra hic est, nō Domina;
ancilla, non Regina.

LXII.

Nō ergo Theologia Philosophia; sed Philosophia Theologia sese
accommodare debet.

LXIII.

Atq; sic per se Philosophia Theologia ancillares operas prestat
fidelissimas.

LXIV.

Imò verò Theologo non utilis modò, sed & valdè necessaria
est.

LXV.

Necessaria tamen non ad essentiam, ut sit; sed ad existentiam,
ut benè sit.

LXVI.

Plura enim semper ad rei existentiam, quàm ad essentiam re-
quiruntur.

LXVII.

Concludimus hinc Philosophiam per se nec malam; nec pecca-
tum esse; neq; Sacrosancta Theologia adversam.

LXVIII.

Differunt enim Theologia & Philosophia dogmatibus non pu-
gnantibus, sed deficientibus.

LXIX.

Deficit Philosophia in multis: ut quæ prorsus ignorat; quæ
non habet; non assequitur: non tamen propterea Theologia est
contraria.

LXX.

Aliud est rem ignorare; aliud negare.

LXXI.

Non statim nego rem, cum me ignorare profiteor. Multa se
ignorare profiteatur Philosophus; quæ tamen non negat.

LXXII.

Si autem negat & contradicit, quid tùm? Non ex Philo-
sophico habitu, sed ex vitioso affectu id faciet.

LXXIII.

Quod autem vitiosus affectus est, & ipsius quidem hominis,
id Phi-

B

id Philosophia tribuendum vel imputandum non est.

LXXIV.

Et quid mihi cum Philosopho? De Philosophiâ loquor: qua in legitimo suo Systemate non contradicit.

LXXV.

Atqui facit in Philosopho? Facit; verum non ex se; sed Philosophi vitio, qui vult eam facere Dominam, qua ministra est; constituere Reginam, qua ancilla est.

LXXVI.

Imò quod Philosophia in thesi dicit; Philosophus aliquando malè & vitiosè transfert ad hypotesin. Vitium ergò non in Philosophiâ; sed in Philosopho.

LXXVII.

V. g. Philosophia dicit: Omne corpus physicum est in loco, & quidem non nisi uno. Philosophus aliquis subsumit: Atqui corpus Christi est corpus Physicum. Et concludit: Ergò corpus Christi est in loco, & quidem non nisi uno. Nimirum quod Philosophia dicit in thesi, de corpore merè Physico: id Philosophus vitiosè accommodat ad hypotesin, ad corpus videlicet Θεοῦ καὶ ἁγίου, & quidem glorificatum.

LXXVIII.

Hac verò mala est accommodatio, facta à Philosopho, malè subsumente.

LXXIX.

Nam & Philosophia docuit Philosophum subsumere, non diversum quid, sed idem, quod in propositione fuit, & sub ejusdem terminis, eodem modo acceptis, continetur. Assumptio enim est secunda pars antecedentis, qua assumitur è propositione: inquit noster Ramus.

LXXX.

At, inquis, multa Theologicè vera sunt, qua Philosophicè sunt falsa. Ego verò hoc ipsum nego. Non enim est nisi una veritas.

Pergis:

LXXXI.

Pergis: *Mysteria Theologica in Philosophiâ aut vera sunt, aut falsa. Tertium enim non datur. Atqui non sunt vera in Philosophiâ. Ergo falsa.*

LXXXII.

Respondeo: *Datur omninò tertium in propositione: pars enim omittitur: aut inusitata sunt & prorsus ignorantur.*

LXXXIII.

Mysteria ergò Theologica nec vera sunt in Philosophiâ; nec tamen falsa; sed inusitata sunt & ab eâdem ignorantur.

LXXXIV.

Objicis iterum: *Multa Philosophicè vera, Theologicè falsa sunt. Ut cum dico: Ex nihilo nihil fit: Philosophicè verum; Theologicè falsum est.*

LXXXV.

Ego verò ne hoc quidem concedo. *Qua enim Philosophicè vera sunt, vera sunt (eodem modo & respectu accepta) etiam Theologicè.*

LXXXVI.

Tradunt enim Philosophica illa ordinem à Deo ipso institutum: de quo quod isto sensu verum est, ordinationi alteri, itidem divina, non potest ex se adversari.

LXXXVII.

Sic axioma: *Ex nihilo nihil fit, ab Aristotele dictum & productum est de generatione: qua est ordo natura ab ipso Deo institutus.*

LXXXVIII.

In suo igitur, hoc est genuino sensu, axioma verum est, etiam in Theologicis.

LXXXIX.

Deus enim non voluit res ex nihilo fieri, sed singulis speciebus indidit materiam, ut ex se conservari & propagari possent. Ecce dedi vobis, inquit ipse, omnem herbam, producentem semen, Gen. i. v. 29. Ex semine itaq; debuit produci. Et per consequens, non ex nihilo.

XC.

Ex se igitur axioma illud philosophicū prima creationi omnium ex nihilo, non adversatur.

Si quis

XCIX.

Itaq; & Philosophus præter Philosophiam & artem facit, cum ipsâ ad evertendam doctrinam cœlestem utitur, vel veriùs abutitur.

C.

Eo ipso enim non est utilis huic professioni; sed potiùs summè noxius.

CI.

Adeoq; vim facit non Theologia solùm, sed ipsi etiam Philosophia.

CII.

Atq; hæc de artibus, quæ Philosophia materiam constituunt. Superest forma, quâ artes Philosophicæ dicuntur LIBERALES.

CIII.

Hoc ipso enim, quòd Philosophia artes liberales continet, ab alijs doctrinarum generibus distinguitur.

CIV.

Non ergò & illiberales artes continet.

CV.

Licet enim ex mechanicis quedam, ut Architectonica, Pictoria & similes, nonnulla ab ipsâ Philosophiâ mutuentur, & quoad ἔργον suo instituto accommodent: ipsa tamen ad Philosophiam quoad ἀήσιν non pertinent.

CVI.

Licet & objectivè philosophari possimus in mechanicis, & de ipsis: non tamen eadem subjectivè, aut tanquam partes ad Philosophiam referenda sunt.

CVII.

Suis itaq; artificibus cætera artes relinquuntur: Systema verò nostrum illas solummodò exhibeat, quas ut Plato ait, περιήκει τοῖς ἐλευθέροις μαθεῖν ὅσα συνέστας ἔχει, ἢ ὅσα χειρουργίας: hoc est, quas decet liberos homines addiscere, quæ intelligentiam maximè, non manuum ministerium requirunt.

CIIX.

Liberales itaq; artes nostra dicuntur: quia homines liberales maximè decet.

A 3

Liberalia

CIX.

*Liberalia ergò ingenia liberalibus artibus maximè sunt digna :
& liberales artes dignæ liberalibus ingenijs.*

CX.

*Itaq; & liberalia ingenia liberaliter sunt tractanda ; non ser-
viliter habenda aut educanda.*

CXI.

Deinde liberales artes dicuntur, quia liberè exercentur.

CXII.

*Non ergò, ut mechanicis, liberalibus hisce limites constituen-
di ; sed eadem liberè à quovis exerceri possunt ac debent.*

CXIII.

*Itaq; & libertas Philosophica tenenda, ne ad unum precisè
auctorem adstringamur : adeoq; simus, quod Scaliger ait, man-
cipia aliena libidinis.*

CXIV.

*Quin potius obtineat illud Aristotelicum : Amicus Plato,
amicus Socrates ; sed magis amica veritas.*

CXV.

*Porrò liberales artes dicuntur, quia sine impedimento exter-
no liberas mentis operationes habent.*

CXVI.

*Non ergò impuro corporum contactu hominem exterius in-
quinant, aut sordidum fieri permittunt.*

CXVII.

Insuper liberales dicuntur, quia homines liberos efficiunt.

CXVIII.

*Non ergò studiosi Philosophia, ut alij homines, oneribus gra-
ventur, sed privilegij ab ipsis Imperatoribus liberalissimè do-
nati gaudeant, proptereâ quòd scientiâ totus illuminatur mun-
dus : ut loquitur Fridericus Imperat. in nov. constit. ad C. l. 4.
tit. 13.*

Libera-

CXIX.

*Liberales deniq; dicuntur, quia cultores suos liberales red-
dunt.*

CXX.

*Omnem ergo illiberalitatem excludunt, liberalitatem requi-
runt, gratitudinem stabiliunt.*

CXXI.

*Itaq; & Praeceptores, suos discipulos liberaliter informent;
nec se invidios praestent.*

CXXII.

*Discipuli etiam ipsi liberales erga Praeceptores suos sint, ne
vulgatum audiant scomma:*

Discere vult omnis: mercedem solvere nemo.

CXXIII.

*Imò & ceteri, qui liberales artes amant, & promotas cupi-
unt, liberalitate eas fovere monentur, ne illiberalitate sua Ger-
manorum illud stabiliant: Die Kunst gehet nach Brote.*

CXXIV.

*Atq; hac Philosophia illa definitio: cum quâ pulchrè concor-
dat, quam Plato tradit in Dialogo de Philosophiâ, ubi eam defi-
nit ἐμπειρίαν τεχνῶν πασῶν τῶν ἀξιολόγων, peritiam artium
omnium, quae aestimatione digna sunt.*

CXXV.

*Licet enim generis loco ἐμπειρίαν ponat: Non tamen hoc ipso
Systematicam comprehensionem tollit: cum peritia illa ex Syste-
maticâ comprehensione existat.*

CXXVI.

*Quod verò addit: τεχνῶν πασῶν τῶν ἀξιολόγων, eo ipso ar-
tes liberales notat. Omnino enim eadem aestimatione omnium
dignissima sunt.*

TAN.

CXXVII.

TANTUM de precepto Philosophico, omnium communissimo & generalissimo. Quo non bene cognito aut neglecto vix via datur ad reliqua. Itaque à nobis in suas particulas diducendum & paulò uberiùs considerandum fuit. DEO SOLI SAPIENTI, à quo omnis est sapientia, qui dat sapientiam sapientibus & intelligentiam intelligentibus, sit laus, honor, decus & gloria seculis infinitis!

F I N I S.

Et **dominus** **procepit** **eis**
omnia **via** **domini**

Et **dominus** **procepit** **eis**
omnia **via** **domini**

Et **dominus** **procepit** **eis**
omnia **via** **domini**

Et **dominus** **procepit** **eis**
omnia **via** **domini**

ΣΤ'Ν ΘΕΩ ΚΑ
DISCU
PHILOSOP

DE
DEFINITIONE PH
PHILOSOPHIA EST ART
COMPREHE

IN GYMNASIO M
AMPLISSIMI SENAT

AD DISPUTANDI
PROPOSI

PRESID
M. GEORGIO-AND
POET. L. CÆSAR. G

RESPOND
JOACHIMO BLÆSING

Habebitur disp
VII. Kal. Fe

Horis à Sextâ matutinis

M U L H
Typis excusum per JOANNE

